

VÝBĚROVÁ REŠERŠE

Z PEDAGOGICKÉ BIBLIOGRAFICKÉ DATABÁZE

ZE ZAHRANIČNÍCH ČASOPISŮ

Plné texty článků lze objednat emailem na adrese studovna@npmk.cz

1.

Außerunterrichtliche Bildungs- und Betreuungsangebote als Mittel gegen externalisierendes Verhalten? : die Bedeutung der Gleichaltrigen und des Betreuungspersonals an Deutschschweizer Tagesschulen / [Nabídka mimoškolní výchovy a vzdělávání a péče jako prostředek proti externalizaci chování? : význam vrstevníků a pečujícího personálu v celodenních školách v německy hovořících regionech Švýcarska] / Lukas Frei, Marianne Schüpbach, Benjamin von Allmen, Wim Nieuwenboom -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Psychologie in Erziehung und Unterricht : Zeitschrift für Forschung und Praxis – ISSN 0342-183X -- Roč. 68, č. 2. Quartal (2021), s. 117-134.

Autoři příspěvku se zabývají otázkou, zda mohou nabídky mimoškolní výchovy a vzdělávání a cílená péče přispět ke snížení externalizačních poruch chování. Jsou uvedeny výsledky studie, která na vzorku 1596 žáků ze 113 tříd v 52 celodenních školách v německy hovořících regionech Švýcarska zkoumala vývoj externalizačních poruch chování u žáků, a to jak s využitím nabídek mimoškolní výchovy a vzdělávání a péče, tak bez využití těchto nabídek. Byl přitom zohledněn jak pozitivní, tak negativní vliv vrstevníků. Výsledky studie jsou autory příspěvku analyzovány.

porucha chování ; působení ; péče ; žák ; celodenní výchovný systém ; mimoškolní výchova ; mimoškolní vzdělávání ; vrstevnická skupina ; peer program ; analýza ; výsledek výzkumu ; komparace ; vychovatel ; Švýcarsko ; německy mluvící země ; externalizace

<http://katalog.npmk.cz/documents/528259>

2.

Eingangsmerkmale und Studienerfolg von Lehramtsstudierenden / [Vstupní charakteristiky a studijní úspěšnost studentů učitelství] / Antje Biermann, Julia Karbach, Frank M. Spinath, Roland Brünken -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Psychologie in Erziehung und Unterricht : Zeitschrift für Forschung und Praxis – ISSN 0342-183X -- Roč. 68, č. 3. Quartal (2021), s. 155-169.

Autoři příspěvku představují studii, která zkoumala studijní úspěšnost studentů učitelství. Byly zaznamenány individuální vstupní předpoklady na začátku studia (známky na maturitním vysvědčení, osobnost, motivy volby povolání), které souvisely se subjektivními charakteristikami úspěšnosti (spokojenost se studiem, prožívání stresu, sebeúčinnost) a stupněm klasifikace u první státní zkoušky. V regresní analýze známka z maturity predikovala stupeň klasifikace

z první státní zkoušky, ale pro ostatní sledovaná kritéria nebyla významná. Pomocí latentní profilové analýzy založené na vstupních, rozdílných charakteristikách (včetně negativních, jako je značná stresová zátěž či nízká míra sebehodnocení) byly identifikovány tři skupiny studentů. Výsledky studie jsou diskutovány s ohledem na poradenství a podporu studentů učitelství.

student učitelství ; školní úspěšnost ; individuální zvláštnosti ; prognóza ; stres ; psychická zátěž ; self-efficacy ; motivace ; spokojenost ; výsledek výzkumu ; klasifikace ; maturita ; zkouška ; analýza ; sebehodnocení ; poradenství ; pedagogická podpora

<http://katalog.npmk.cz/documents/528278>

3.

Facing academic problems : longitudinal relations between parental involvement and student academic achievement from a self-determination perspective / [Jak čelit problémům ve škole : longitudinální vztah mezi dohledem rodičů a prospěchem žáka z perspektivy sebeurčení.] / Ziwen Teuber, Lena Sielemann, Elke Wild -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: British journal of educational psychology -- ISSN 0007-0998 -- Roč. 93, č. 1 (March) (2023), s. 229-244.

Studie založená na teorii sebeurčení zkoumala dlouhodobé vztahy rodičů a žáků (podporující autonomii, kontrolní) a jejich vliv na školní problémy žáka a jeho prospěch. Ukázal se blízký vztah mezi dohledem rodičů a prospěchem žáka. V rámci meziosobní úrovně bylo zjištěno, že kontrola rodičů se vztahuje k horšímu prospěchu dítěte, naopak rodičovský přístup podporující autonomii žáka neměl k prospěchu žádný vztah. Na vnitřní úrovni samotného žáka byly zjištěny pozitivní vzájemné vztahy mezi kladným přístupem k autonomii a prospěchem, kontrolní přístup rodičů nebyl s prospěchem žáka nijak propojen.

žák ; prospěch ; školní úspěšnost ; rodiče ; vztah rodiče-žák ; nezávislost ; kontrola ; působení ; longitudinální výzkum ; výzkum ; Německo ; sebeurčení ; problémy

<http://katalog.npmk.cz/documents/527930>

4.

Institutional cisnormativity and educational injustice : trans children's experiences in primary and early secondary education in the UK / [Institucionální cisnormativita a nespravedlnost ve vzdělávání : zkušenosti transgenderových dětí v základním a nižším středním vzdělávání ve Spojeném království.] / Cal Horton -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: British journal of educational psychology -- ISSN 0007-0998 -- Roč. 93, č. 1 (March) (2023), s. 73-90.

Transgenderové děti ve Velké Británii čelí ve škole širokému spektru bariér, problémů a nespravedlností. Jen málo studií se soustředilo na zkušenosti těchto žáků ve škole, zejména pokud k tranzici došlo před nebo během docházky do základní školy. Studie přináší zkušenosti

transgenderových dětí a jejich rodičů ze školy, kde jsou upřednostňováni cisnormativní žáci (jejich tělo náleží k sociálně určenému genderu). Byly vedeny semi-strukturované rozhovory se 30 pozitivně smýšlejícími rodiči, jejichž děti transitovaly před 11. rokem věku. Na povrch vyšla tři základní témata: 1) institucionální cisnormativita v britských školách, 2) nemožnost chránit transgenderové děti, 3) důkazy nespravedlnosti ve vzdělávání. Institucionální vzdělávání nechává ve školním prostředí transgenderové děti neochráněné, náchylnější k opuštění školy a traumatizované. Politici z oblasti vzdělávání by měli přistoupit k větší ochraně transgenderových žáků ve školách.

žák ; pohlaví ; školní prostředí ; základní škola ; nižší střední škola ; zkušenost ; rodiče ; interview ; ochrana dítěte ; gender ; předsudek ; Velká Británie ; transgender ; nespravedlnost

<http://katalog.npmk.cz/documents/527904>

5.

John Amos Comenius at a glance : small encyklopedia of the Czech genius of the centuries / [Jan Amos Komenský v kostce : malá encyklopedie českého genia staletí.] / Tomáš Kasper – ger

In: Comenius-Jahrbuch -- ISSN 0945-313X -- s. 203-206.

Recenze na: John Amos Comenius at a glance: small encyklopedia of the Czech genius of the centuries Pánková, Markéta -- Prague: National Pedagogical Museum and Library of J.A. Comenius, 2022 -- 206 stran -- 978-80-86935-55-3

Autor recenze se v úvodu zamýšlí nad současným stavem světa a především Evropy, zejména pak ve spojení s válkou v její východní části. Připomíná v této souvislosti ideje Komenského a jeho snahy o mírové řešení konfliktů mezi státy. Zmíní i skutečnost, že zatímco česká verze knihy byla sepisována za koronavirové pandemie, její anglická mutace vznikla v době válečného konfliktu na Ukrajině. Posléze recenzent seznamuje se strukturou publikace, jež v jedenácti kapitolách přehledně pojednává o životě, díle a odkazu Komenského a přináší vhled do jeho myšlení v kontextu ideových proudů 17. století. Recenzent kladně hodnotí jasnou formulaci textů i čtenářský přívětivé grafické ztvárnění publikace.

biografie ; dílo ; historické hledisko ; válka ; myšlení ; řešení konfliktů ; covid-19 ; Komenský, Jan Amos, ; Národní pedagogické muzeum a knihovna J.A. Komenského (Praha, Česko) ; Evropa ; Ukrajina ; odkaz ; pandemie ; 17. století

<http://katalog.npmk.cz/documents/528306>

6.

Kvalita a doktorandské vzdelávanie / [Quality and doctoral education.] / Dagmar Lesáková -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Academia : súčasnosť a perspektíva vysokých škôl -- ISSN 1335-5864 -- Roč. 34, č. 1 (2023), s. 4-13.

Zajišťování kvality na vysokých školách a doktorandské vzdělávání tvoří základ Boloňského procesu. Až do roku 2015 byly obě oblasti rozvíjeny z velké části autonomně, postupem času však procesy zajišťování kvality i reformy doktorského vzdělávání začaly splývat a naplňovat společný cíl. V článku je popsán vývoj zabezpečování kvality v doktorském vzdělávání v evropském vysokoškolském prostoru v posledních letech. Zvláštní pozornost je věnována odpovědnosti školitele, kvalitě výzkumného prostředí a důrazu na pravidelné hodnocení a interní monitoring doktorského vzdělávání.

vysokoškolské studium ; doktorské studium ; kvalita vzdělání ; věda ; výzkum ; doktorand ; školská reforma ; školská politika ; mezinárodní smlouva ; mezinárodní spolupráce ; hodnocení vzdělávacího systému ; hodnocení výuky ; interní hodnocení ; Evropa ; Evropská unie ; zajištění kvality ; školitel ; Boloňský proces ; monitorování ; 2015-

<http://katalog.npmk.cz/documents/528147>

7.

Kvalita vysokoškolského vzdelávania z pohľadu zamestnávateľov / [The quality of higher education from the point of view of employers.] / František Blanár -- slo -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Academia : súčasnosť a perspektíva vysokých škôl -- ISSN 1335-5864 -- Roč. 34, č. 1 (2023), s. 14-20.

Uvedena je analýza dat ze slovenského průzkumu, který zjišťoval u zaměstnavatelů jejich názory na uplatnitelnost absolventů vysokých škol na trhu práce. Průzkum byl realizován v letech 2021 až 2022 a představoval doplněk k nosnému průzkumu zaměřeného na názory a zkušenosti samotných absolventů vysokých škol. V příložených tabulkách jsou uvedena hodnocení celkové připravenosti absolventů podle sektoru zaměstnavatelů, podle odvětví, podle jednotlivých krajů Slovenské republiky, úrovně teoretické i praktické připravenosti a jejich porovnání s výsledky z let 2013-2014.

kvalita vzdělání ; vysokoškolské studium ; absolvent vysoké školy ; přechod ze školy do zaměstnání ; pracovní integrace ; zaměstnatelnost ; kompetence ; výsledek výzkumu ; zaměstnavatel ; trh práce ; zkušenost ; statistická data ; komparace ; srovnávací analýza ; Slovensko ; 2013-2014 ; 2021-2022

<http://katalog.npmk.cz/documents/528150>

8.

A meta-synthesis of co-teaching students with and without disabilities / [Metasyntéza tímového vyučování žáků s handicapem a bez handicapu.] / Vasilis Strogilos, Margaret E. King-

Sears, Eleni Tragoulia, Anastasia Voulagka, Abraham Stefanidis -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 18, č. 38 (February) (2023), s. 1-19.

Představena je metasyntéza kvalitativního výzkumu na téma týmové vyučování učitelů a speciálních pedagogů vyučujících v běžných základních a středních školách. Autoři se snažili zaktualizovat starší metasyntézy, a rozpoznat tak nové znalosti, včetně nových rysů týmové výuky a jejího dopadu na žáky i učitele. Přestože se vyskytly i námitky, týmoví učitelé vnímali týmovou výuku jako faktor, který zvyšuje učení jejich i učení žáků. Zjištění dále naznačují, že učitelé, výzkumní pracovníci i lidé ze školské politiky by měli chápat týmové vyučování jako kontext učení pro týmové vyučující i jako dynamický rámec, který může potenciálně podpořit efektivní výuku pro všechny žáky.

týmové vyučování ; učitel ; speciální pedagog ; speciální vzdělávací potřeby ; učení ; výuka ; vyučovací metoda ; vztah učitel-žák ; efektivnost vzdělávání ; kvalitativní výzkum ; syntéza

<http://katalog.npmk.cz/documents/528281>

9.

Roles of socioeconomic status, ethnicity and teacher beliefs in academic grading / [Role sociálně-ekonomického statusu, etnicity a postoju učitele v akademickém hodnocení.] / Lewis Doyle, Matthew J. Easterbrook, Peter R. Harris -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: British journal of educational psychology -- ISSN 0007-0998 -- Roč. 93, č. 1 (March) (2023), s. 91-112.

Výsledky vzdělávání ve Spojeném království závisejí na sociálně-ekonomickém statusu rodiny žáka, a tito žáci, pokud navíc pocházejí z etnické menšiny, mají nejhorší školní výsledky. Předložená studie zkoumala: 1) jestli povědomí učitele o socioekonomickém a etnickém statusu žáka rozhoduje o kvalitě jeho práce a potenciálu do budoucnosti, a 2) roli postoje učitele - zejména meritokracii (výběr do funkce na základě zásluh) - v jeho vyučovací praxi. Studie proběhla ve Spojeném království na vzorku bílých Britů a žáků snědé pleti z Karibiku. Učitelé považují žáky z chudšího prostředí a z etnických menšin za méněcenné v řadě ukazatelů, avšak nebyl zjištěn žádný rasistický postoj učitele v posuzování výsledků těchto žáků. Učitelé, kteří se domnívali, že vzdělávání je meritokratické, podporovali jen minimálně vyučovací praxi, která by zvýšila spravedlnost v přístupu žáků ke vzdělávání.

žák ; prospěch ; školní úspěšnost ; hodnocení žáka ; socioekonomický status ; etnická skupina ; etnický původ ; postoj učitele ; vztah učitel-žák ; působení ; rasismus ; výzkum ; Velká Británie ; meritokracie

<http://katalog.npmk.cz/documents/527919>

10.

Schulische Medienkompetenzförderung in einer digitalen Welt : über welche digitalen Kompetenzen verfügen angehende Lehrkräfte? / [Podpora mediálních kompetencí ve školách v digitálním světě : jaké digitální kompetence mají budoucí učitelé?] / Martin Senkbeil, Jan Marten Ihme, Christian Schöber -- ger -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Psychologie in Erziehung und Unterricht : Zeitschrift für Forschung und Praxis -- ISSN 0342-183X -- Roč. 68, č. 1. Quartal (2021), s. 4-22.

Postupující digitalizace společnosti staví školy před úkol předávat žákům digitální kompetence. Klíčovou roli zde hrají učitelé, kteří mají systematicky využívat výukový a vzdělávací potenciál digitálních médií. Příspěvek představuje analýzy dat německé Národní panelové vzdělávací studie (NEPS), jež se zaměřila na studenty učitelství. Analýzy ukazují na nedostatek digitálních kompetencí u budoucích učitelů ve srovnání se studenty jiných oborů. Autoři příspěvku tyto skutečnosti rozebírají s ohledem na další možnosti digitálního vzdělávání učitelů.

digitalizace ; digitální gramotnost ; kompetence ; vzdělávání ; výuka ; student učitelství ; škola ; výsledek výzkumu ; srovnávací analýza ; Německo

<http://katalog.npmk.cz/documents/528230>

11.

"Teacher, forgive me, I forgot to do it!" : the impact of children's prospective memory on teachers' evaluation of academic performance / ["Pane učiteli, odpustíte, zapomněl jsem na to!" : dopad prospektivní paměti dětí na evaluaci školního výkonu ze strany učitele.] / Demis Basso, Giovanni Corradini, Milvia Cottini -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: British journal of educational psychology -- ISSN 0007-0998 -- Roč. 93, č. 1 (March) (2023), s. 17-32.

Prospektivní paměť je typ paměti, jehož úlohou je připomenutí si informace v určitém budoucím čase či po jistém ději. Osoba, která často dělá chyby v prospektivní paměti, je považována spíše za člověka s vadným charakterem než za někoho, kdo má špatnou paměť. Protože prospektivní paměť se rozvíjí až do adolescence, objevuje se nejen v sociálních kontaktech, ale také ve škole. Předložená studie se zabývala vlivem prospektivní paměti dětí na hodnocení jejich školního výkonu učitelem. Zkoumáno bylo 158 osmi- a dvanáctiletých žáků. Bylo zjištěno, že žáci nejsou hodnoceni pouze podle znalostí, ale i podle osobních dovedností. Akademický úspěch byl predikován výkonem v prospektivní paměti žáka i hodnocením jeho sociálních dovedností. Podrobnější výsledky týkající se vztahu prospektivní paměť - školní výkon jsou uvedeny v tabulkách a schématech.

žák ; paměť ; postoj učitele ; hodnocení ; hodnocení žáka ; prospěch ; školní úspěšnost ; působení ; vztah učitel-žák ; sociální interakce ; průzkum ; věk 8 ; věk 12

<http://katalog.npmk.cz/documents/527890>

12.

Teachers' behaviour and children's academic achievement : evidence of gene-environment interactions / [Chování učitele a prospěch dětí : důkazy o interakci genů a prostředí.] / Fanny-Alexandra Guimond, Mara Brendgen, Frank Vitaro, Ginette Dionne, Michel Boivin -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: British journal of educational psychology -- ISSN 0007-0998 -- Roč. 93, č. 1 (March) (2023), s. 167-182.

Prospěch žáků ve škole je z velké části ovlivněn jejich genetickými faktory, ale ty jen zřídka fungují bez vlivů prostředí. Jedním z nich je chování učitele. Učitelé často používají disciplínu vyjadřovanou pokáráním nebo pochvalou, není však jasné, jaký efekt disciplína má na genetický potenciál žáka a jeho školní úspěšnost. To je i téma předložené studie, které se zúčastnilo 165 párů dvojčat z 6. ročníků. O jejich akademickém úspěchu i chování informovali jejich učitelé. Byl zjištěn významný vztah mezi odhadnutými genetickými dispozicemi a používáním metody pokárání a pochvaly. Geneticky lépe vybavené děti profitovaly z pochval a občasných napomenutí ve větší míře. Geneticky znevýhodněným dětem se nedostávalo pochvaly často. Další výsledky v tabulkách a grafech.

žák ; prospěch ; školní úspěšnost ; dědičnost ; genetika ; působení ; vztah učitel-žák ; učitel ; kázeň ; pochvala ; výzkum ; chování učitele ; dvojčata ; sourozenec ; Kanada ; napomenutí ; ročník 6 ; dvojčata

<http://katalog.npmk.cz/documents/527925>

13.

Teachers' perceptions of the barriers to assessment of mental health in schools with implications for educational policy : a systematic review / [Jak učitelé vnímají bariéry při posuzování duševního zdraví žáků s dopadem na vzdělávací politiku : systematický přehled.] / Pia O'Farrell, Charlotte Wilson, Gerry Shiel -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: British journal of educational psychology -- ISSN 0007-0998 -- Roč. 93, č. 1 (March) (2023), s. 262-282.

Děti tráví ve škole spoustu času, a učitelé hrají důležitou roli při identifikaci duševních problémů žáků ve třídě i při oznamování těchto problémů mimo školu a zavádění rané intervence. Zatímco dosavadní výzkum se soustředil na intervence, tato studie zkoumá posuzování duševního zdraví ve škole ze strany učitele. Analyzováno bylo 19 studií o žácích základních a středních škol a jejich učitelích. Výsledky poukázaly na nedostatky ve výcviku učitelů při posuzování duševního zdraví žáků a na to, že takovou diagnostiku učitelé považují za střet zájmů, což vnímají jako bariéru. Učitelé by měli být lépe připravováni na posuzování duševních problémů žáků, a to během studia i v průběhu vyučovací praxe.

učitel ; role učitele ; pedagogická diagnostika ; pedagogická diagnóza ; pozorování ; žák ; základní škola ; střední škola ; psychika ; mentální handicap ; duševní nemoc ; vzdělávání učitelů ; analýza

vědecké literatury ; pedopsychiatrie ; Irsko ; připravenost ; bariéry

<http://katalog.npmk.cz/documents/527935>

14.

Transition to formal schooling of children with disabilities : a systematic review / [Přechod žáků s handicapem do formálního vzdělávání : systematický přehled.] / Daniel Then, Sanna Pohlmann-Rother -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 18, č. 38 (February) (2023), s. 1-20.

Od schválení Úmluvy OSN z r. 2006 o právech postižených osob je vzdělávacím trajektoriím lidí s handicapem věnována velká pozornost. Neexistuje však přehled o výzkumu v této oblasti. Nabízí jej tento článek. Autoři zkoumali 55 studií, realizovaných většinou ve formě dotazníků a rozhovorů. Co se týče obsahu, zaměřovaly se nejčastěji na subjektivní postoje rodičů, učitelů a poskytovatelů vzdělávání zodpovědných za přechod postiženého žáka do běžné školy. Jejich výpovědi o překážkách i o pomoci při zapojování se do běžné školy jsou si podobné, ale existuje jen málo studií o zapojování se do školy viděném pohledem samotných dětí a jejich vrstevníků. Totéž platí o obecných sociálních podmínkách a procesech přizpůsobování se běžné škole. Na konci jsou uvedeny tipy pro další výzkum.

postižený ; handicap ; inkluzivní vzdělávání ; sociální inkluze ; žák ; postoj rodičů ; postoj žáka ; vztahy mezi vrstevníky ; integrace žáka ; lidská práva ; postoj učitele ; analýza vědecké literatury ; výzkum ; bariéry ; přizpůsobení

<http://katalog.npmk.cz/documents/528269>

15.

A worthwhile endeavor? : a meta analysis of research on formalized novice teacher induction programs / [Úsilí, které stojí za to? : metaanalýza výzkumů o začínajících učitelích a formalizovaných programech jejich uvádění do praxe.] / Jeffrey Keese, Christopher G. Thompson, Hersh C. Waxman, Karen McIntush, Megan Svajda-Hardy -- eng -- Obsahuje bibliografické odkazy

In: Educational research review -- ISSN 1747-938X -- Roč. 18, č. 38 (February) (2023), s. 1-19.

Analýza výzkumné literatury publikované v letech 2010-2019 na téma uváděcí a mentoringové programy pro začínající učitele. Výzkum ukazuje, že celkově vzato mají uváděcí i mentoringové programy významný efekt na výstupy týkající se žáků i učitelů (setrvání ve škole, vlastní vnímaná zdatnost, prospěch). Další analýzy odhalily, že "porozumění" těmto pomocným programům nepředpovídá žádný důležitý efekt. Bylo ale zjištěno, že současné poznatky převyšují poznatky získané v minulosti.

začínající učitel ; uváděcí učitel ; mentoring ; program výcviku ; pomoc ; efektivnost vzdělávání ; self-efficacy ; prospěch ; vztah učitel-žák ; analýza vědecké literatury ; retence ; 2010-2019

<http://katalog.npmk.cz/documents/528286>